

ГАЛУЗЕВІ ДОСЛІДЖЕННЯ ГОСПОДАРСЬКЕ ТА ЕКОЛОГІЧНЕ ПРАВО

УДК 346.14+349.6

ЗУЄВ В. А.

*кандидат юридичних наук, доцент за-
відувач кафедри цивільно-правових
дисциплін Академії митної служби
України*

ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ГОСПОДАРСЬКО-ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ ПОВОДЖЕННЯ З ВІДХОДАМИ В УКРАЇНІ

У статті розглядаються питання пошуку оптимального та ефективного вирішення проблем, пов'язаних із поведженням з відходами, проблеми та перспективи розвитку господарсько-правового регулювання поведження з відходами на національному рівні. Обґрунтовується, що вирішення проблеми поведження з відходами виключно в межах встановлення екологічних вимог до господарської діяльності має односторонній характер, не враховує можливості щодо ефективної реалізації внутрішньогосподарської політики суб'єктів господарювання тощо. Доводиться, що необхідність трансформації та розширення традиційного для національного законодавства сприйняття процесу поведження з відходами лише крізь призму забезпечення екологічної безпеки та санітарно-епідеміологічних вимог обумовлюється значним розширенням кола суб'єктів у сфері поведження з відходами.

Ключові слова: *відходи, господарська діяльність, поведження з відходами, екологічна безпека.*

Постановка проблеми у загальному вигляді та її зв'язок із важливими науковими чи практичними завданнями. Динамічний розвиток національної правової системи безперервно ставить нові виклики та завдання перед юридичною наукою. Постійне уточнення політичних та ціннісних орієнтирів, встановлення цілей загальної та секторальної політики вимагають належного рівня правового обґрунтування. Значною мірою зазначене стосується й питань поведження з відходами. Намагання вирішувати проблеми, які виникають у цій сфері в межах однієї наукової спеціальності, нехтування комплексним вирішенням наукових та практичних завдань на підставі міждисциплінарних досліджень зменшує ефективність правового регулювання, що й обумовлює необхідність зміни підходів до їх вирішення.

Аналіз останніх досліджень і публікацій із зазначеної проблематики дає підстави стверджувати, що наразі питання господарсько-правового регулювання у сфері поведження з відходами ще не знайшли свого належного відображення в науковій літературі та залишаються фактично не дослідженими. Разом з тим, слід звернути увагу, що питання поведження з окремими видами відходів розглядалися у дисертаційних дослідженнях Н. О. Максименцової та В. О. Юрескул. Ряд елементів господарсько-правового регулювання екологічно небезпечної діяльності, а також екологічного підприємництва досліджувались В. І. Андрейцевим, А. Г. Бобковою, А. П. Геть-

маном, Б. Г. Розовським, О. В. Шаповаловою та ін. Роботи зазначених авторів і створюють належне підґрунтя для здійснення правового аналізу.

Метою статті є дослідження правової природи поведження з відходами в контексті господарсько-правового регулювання цієї діяльності, виявлення основних правових проблем у цій сфері та визначення напрямів вдосконалення господарсько-правового регулювання такої діяльності. Також у рамках статті досліджуються проблеми визначення місця поведження з відходами в національній системі юридичних наук.

Питання поведження з відходами врегульовані значним масивом нормативно-правових актів, що дає підстави стверджувати про сформованість відповідної галузі законодавства. Разом з тим, різноплановість цього законодавства, його дискретність обумовлюють необхідність формування єдиного підходу до її змістовного наповнення, встановлення загального вектора її розвитку, який базується на належному рівні науково-методологічного забезпечення.

З наукової точки зору комплексність правового аналізу не була б повною без звернення до формальних характеристик напрямів наукової діяльності. Так, Міністерством освіти і науки, молоді та спорту затверджено Перелік наукових спеціальностей, за якими здійснюється підготовка наукових кадрів, проводяться захисти дисертацій на здобуття наукових ступенів кандидата наук і доктора наук, присуджуються наукові ступені і присвоюються вчені звання [1]. Природно, що розвиток наукової діяльності відбувається з урахуванням затвердженого Переліку, що має як позитивний (уніфікація, комплексність та фаховість наукових досліджень, залучення до їх розробки та рецензування кваліфікованих кадрів тощо), так і негативний характер (мінімізація міждисциплінарних досліджень, обмеження напрямів досліджень у межах наукової спеціальності тощо). Вбачається, що подібна ситуація складається й у сфері поведження з відходами.

Наразі на дисертаційному рівні питання поведження з відходами переважно досліджувались у рамках спеціальності 12.00.06 – земельне право; аграрне право; екологічне право; природоресурсне право. Зокрема, необхідно наголосити на роботах Н. О. Максименцової «Правове забезпечення поведження з небезпечними відходами» (2006) [2] та В. О. Юрескул «Правове регулювання поведження з побутовими відходами в Україні» (2008) [3].

При цьому в паспорті спеціальності 12.00.06 про відходи навіть не згадується, а обґрунтування приналежності зазначених відносин до цієї спеціальності здійснюється з урахуванням надзвичайно широкого та динамічного тлумачення й розвитку таких напрямів досліджень, як «правова охорона навколишнього природного середовища; правові питання екологічної безпеки» [4].

У той же час відповідні дисертаційні дослідження у сфері господарського права відсутні. Хоча паспортом спеціальності 12.00.04 – господарське право; господарсько-процесуальне право передбачено, що вона охоплює юридичні науки, які досліджують господарське право як право, що регулює відносини з організації та здійснення господарської діяльності; господарське процесуальне право як право, що регулює здійснення правосуддя в господарських відносинах; наукознавчі проблеми цих наук.

Зокрема, в паспорті спеціальності відзначено, що до напрямів досліджень у цій галузі належать такі питання, які мають теоретико-методологічне значення та безпосереднє відношення до поведження з відходами: «Господарська діяльність як предмет

господарського права. Принципи і методи регулювання господарської діяльності. Розмежування і взаємодія господарського права з іншими галузями права. Становлення нового господарського законодавства України. Господарсько-правові засоби державного регулювання господарської діяльності, їх види та система. Особливості механізму державного регулювання господарської діяльності у різних секторах і галузях економіки. Загальнодержавне та регіональне програмування економічного і соціального розвитку. Оподаткування в системі засобів регулювання та стимулювання господарської діяльності. Ліцензування господарської діяльності. Технічне регулювання. Господарський договір і його функції. Правове регулювання перевезення вантажів. Правова структурно-галузева політика держави, правове регулювання інших видів господарської діяльності: у паливно-енергетичному комплексі; у галузях машинобудування; у металургійній галузі; у хімічній галузі; в оборонно-промисловому комплексі; в аграрно-промисловому комплексі; у сфері охорони здоров'я; у фармацевтичній галузі, у сфері рекреації; у галузі зв'язку. Поняття та види спеціального режиму господарювання. Концесія як різновид спеціального режиму господарювання» [5].

У преамбулі Закону України «Про відходи» закріплено, що він визначає правові, організаційні та економічні засади діяльності, пов'язаної із запобіганням або зменшенням обсягів утворення відходів, їх збиранням, перевезенням, зберіганням, сортуванням, обробленням, утилізацією та видаленням, знешкодженням та захороненням, а також із відверненням негативного впливу відходів на навколишнє природне середовище та здоров'я людини на території України [6]. Структурно-логічний та логіко-семантичний аналіз преамбули свідчить про те, що законодавець фактично виділив дві сфери правового регулювання Закону – господарська діяльність у сфері поводження з відходами, а також діяльність, пов'язана з попередженням негативного впливу на довкілля та здоров'я людини. Отже, було б доцільним очікувати, що обидві ці частини знаходитимуть адекватне відбиття у наукових дослідженнях та однаково враховуватимуться дослідниками проблем як екологічного, так і господарського права. Однак цього не відбулось. Спостерігається перекис у бік еколого-правового регулювання із нехтуванням перспектив розвитку господарсько-правової складової в цих відносинах.

Намагання звести все лише до закріплення екологічних вимог щодо господарської діяльності шкідливо відбивається на якості наукових досліджень, робить їх дещо однобічними. На це, зокрема, звертав увагу Б. Г. Розовський, який зазначав, що: «На очах одного покоління екологічне право України сформувалося як самостійна наука з великою когортою вчених-дослідників. Творчі результати знайшли втілення у цілій галузі законодавства, функціонує структура спеціальних органів державного управління, налагоджена система міжнародної співпраці. Здавалося б, зроблено все. Але саме цей період наукової активності ознаменувався погіршенням стану навколишнього природного середовища, очікуванням настання глобальної екологічної кризи. Реакція передбачувана – підсилити вимоги, поліпшити, удосконалити законодавство, зробити адекватнішою відповідальність за порушення» [7, с. 34]. І далі один з патріархів екологічного права, в цілому підтримуючи необхідність розвитку екологічної складової, доходить висновку, що рівною мірою необґрунтовано не приділяється належної уваги іншій, не менш, а якщо об'єктивно, – найбільш ефективній формі

забезпечення ефективності управлінських рішень, заснованій на приватному економічному інтересі [7, с. 42].

Усе це цілком справедливо і стосовно питань поводження з відходами. Природно, що така ситуація має своє історичне та логічне пояснення, однак виключно еколого-правова модель навряд чи повною мірою здатна забезпечити ефективне вирішення проблем поводження з відходами. Крім того, підхід до вирішення проблеми поводження з відходами виключно в межах встановлення екологічних вимог до господарської діяльності має однобічний характер, не враховує можливості щодо ефективної реалізації внутрішньогосподарської політики суб'єктів господарювання тощо. Так, при такому становищі суб'єкт господарювання продовжує залишатися фактично «чорною скринькою», де контролю підлягають тільки вхідні та вихідні екологічні фактори, залишаючи поза увагою значний пласт відносин у межах самого суб'єкта господарювання.

При цьому слід зазначити, що європейське законодавство наразі значною мірою базується на подібних же засадах. Однак у європейських країнах такий підхід обумовлений насамперед тим, що відходи розглядались насамперед як товар, а в умовах реалізації ліберальної моделі економіки європейські держави, а згодом і Європейський Союз намагались максимально забезпечувати політику невтручання у господарську діяльність.

Разом з тим, розвиток законодавства про відходи свідчить про те, що господарсько-правове регулювання діяльності в цій сфері має тенденції до постійного розширення. Для демонстрації цього можна взяти хоча б аналіз принципу ієрархії відходів, який знайшов своє відображення в Директиві 2008/98/ЄС про відходи від 19.11.2008 р. Зокрема, як зазначено у Директиві, вона повинна сприяти наближенню ЄС до «суспільства утилізації», щоб уникати вироблення відходів, використовуючи їх як ресурси. Зокрема, Шоста програма дій Співтовариства з охорони довкілля закликає вжити заходів, націлених на розподіл ресурсів, збір та утилізацію пріоритетних потоків відходів. Відповідно до такої мети та як засіб полегшення і покращення потенціалу утилізації відходи повинні збиратися окремо, якщо це можливо технічно, екологічно та економічно, перед операціями утилізації, які забезпечують загалом найкращий для довкілля результат. Держави-члени повинні сприяти відокремленню небезпечних компонентів з відходів, якщо це необхідно для забезпечення екологічно безпечного управління.

Держави-члени повинні сприяти використанню утилю, наприклад, переробленого паперу, водночас із ієрархією відходів та прагненням до суспільства утилізації, та не повинні заохочувати поховання або спалювання такого утилю, наскільки це можливо [8].

Це лише одиничний приклад, з преамбули Директиви, але він наочно демонструє зміни пріоритетів з простого встановлення екологічних обмежень до визнання необхідності проведення цілеспрямованої господарської діяльності у сфері поводження з відходами. На це, зокрема, звертає увагу і В. С. Міщенко, який зазначає, що узагальнення європейського досвіду управління відходами в контексті прийнятих в останнє десятиліття в ЄС директив, рішень і регуляцій, а також стану організаційно-економічного та нормативно-правового забезпечення вирішення проблеми відходів в Україні виявляє її системне відставання в переході до нових концептуально-методологічних і практичних підходів при формуванні відповідної державної політики. Зазначене передусім стосується акцентуалізації ресурсних пріоритетів, встановлення

ієрархії цілей, запровадження розширеної відповідальності виробника, а в кінцевому підсумку – переходу від управління відходами до сталого управління матеріалами та ресурсами [9, с. 8].

Ще більш яскраво проявляється трансформація змісту відносин у сфері поводження з відходами в ст. 4 Директиви про відходи, де закріплено вимоги до держав-членів щодо застосування у законодавстві та політиці із запобігання утворенню відходів та управління ними у першочерговому порядку такої ієрархії відходів:

- запобігання;
- підготовка до повторного використання;
- переробка;
- інша утилізація, така як відновлення енергії; та
- ліквідація.

При цьому відповідно до глосарію Директиви зазначені заходи мають чітке вираження. Так, «запобігання утворенню» розглядається як «заходи, вжиті перед тим як речовина, матеріал або продукт стане відходами, що зменшують: кількість відходів, включаючи ті, що утворені після переробки продуктів чи продовження життєвого циклу продуктів; несприятливий вплив відходів на довкілля та здоров'я людини; або вміст шкідливих речовин у матеріалах та продуктах».

«Підготовка до повторного використання» включає «будь-яку операцію, коли продукти або складові, що не є відходами, використовуються повторно з тією самою метою, для якої вони були призначені».

«Переробка» означає «операцію з утилізації, коли відходи переробляються в продукти, матеріали або речовини для первинної чи іншої мети. Вона включає переробку органічного матеріалу, але не відновлення енергії чи переробку в матеріали, що будуть використовуватися як паливо чи заповнювачі».

«Утилізація» – «будь-яка операція, в результаті якої відходи приносять користь, замінюючи інші матеріали, які в іншому випадку були б використані для виконання конкретної функції, або відходи, приготвлені для виконання такої функції, на заводі чи для більш масштабної економіки» (дод. 2 до Директиви).

«Ліквідація» – «будь-яка операція, що не є утилізацією, навіть якщо внаслідок такої операції додатково відбувається процес утилізації речовин або енергії». Орієнтовний (але не вичерпний) перелік операцій, які вважаються ліквідацією, наведений у додатку 1 до Директиви.

Зокрема до ліквідації належать: розміщення на чи в землі (захоронення, тощо); обробка землею (біологічний розклад рідин або болотисті викиди в ґрунти тощо); глибоке введення (введення викидів прокачуванням у колодязі, соляні шахти або природні сховища тощо); поверхневе затоплення (розміщення рідини або болотисті викиди в ями, ставки або відстійники тощо); спеціально розроблені місця для захоронення (розміщення в облицьованих, відокремлених секціях, закритих та ізольованих одна від одної та від довкілля тощо); викид у водойми, окрім морів/океанів; викид у моря/океани, окрім введення в морське дно; біологічна обробка, результатом якої є викид цілісних утворень або сумішей шляхом будь-якої з операцій; фізико-хімічна обробка, не зазначена в іншому місці цього додатка, результатом якої є викид цілісних утворень або сумішей шляхом будь-якої з операцій (випаровування, висушування, кальцинування); спалювання на суші; спалювання в морі; постійне зберігання (розміщення в контейнері в руднику тощо); сполучення або змішування перед операція-

ми ліквідації; перепакування перед операціями з ліквідації; зберігання впродовж будь-якої з операцій з ліквідації (окрім тимчасового зберігання, незакінченого збору на місці вироблення відходів).

Отже, вже із самого тексту Директиви видно, що регулятивний вплив спрямований насамперед на заохочення та стимулювання ефективної господарської діяльності, хоча екологічні вимоги до здійснення такої діяльності займають у Директиві значне місце, характеризуючи підхід, коли законодавець акцентує не виключно на результаті, а й на процесі, що дозволяє диференціювати підходи до суб'єктів господарювання.

Крім того, про необхідність трансформації та розширення традиційного для національного законодавства сприйняття процесу поводження з відходами лише крізь призму забезпечення екологічної безпеки та санітарно-епідеміологічних вимог свідчить також розширення кола суб'єктів у сфері поводження з відходами. Так, уже цитована Директива вимагає від держав забезпечити, щоб первісний виробник відходів або інший власник самостійно піклувався про відходи, або доручив піклування про відходи дилеру або установі чи підприємству, яке займається обробкою відходів, або ж доручив це приватному або публічному збирачу. В Директиві окремо виводяться поняття «виробник відходів» (будь-хто, хто виробляє відходи від своєї діяльності (початковий виробник відходів), або проводить попередню обробку, змішування чи інші операції, що змінюють природу чи склад відходів), «власник відходів» (виробник відходів або фізична чи юридична особа, яка володіє відходами), а також «дилер» (будь-яке підприємство, що є головним у скуповуванні та подальшому продажі відходів, включаючи дилерів, які фізично не володіють відходами) та «брокер» (будь-яке підприємство, що займається ліквідацією або утилізацією відходів від імені інших осіб, включаючи брокерів, які фізично не володіють відходами).

У свою чергу, така класифікація та вимоги до суб'єктів поводження з відходами вимагають дослідження та деталізації їх правового статусу, гарантій та обмежень діяльності, удосконалення регламентації (в першу чергу, господарсько-правової) їх діяльності.

З урахуванням вищевикладеного можна зробити **висновок** про те, що наразі, внаслідок свого міждисциплінарного характеру, питання поводження з відходами переважно регулюються в межах екологічного права. Разом з тим, зміна пріоритетів як національної, так і секторальної політики, процеси апроксимації законодавства України та ЄС вимагають не тільки уніфікації підходів, але й розширення як предмета, так і обсягу регулювання у сфері поводження з відходами як різновиду саме господарської діяльності. У зв'язку із цим до основних напрямів досліджень господарсько-правового регулювання слід віднести визначення статусу відходів як товару та сировини, особливостей функціонування ринку поводження з відходами та договірної діяльності в цій сфері, забезпечення державно-приватного партнерства, визначення господарської компетенції суб'єктів цих відносин, а також здійснення окремих видів діяльності в цій сфері.

ЛІТЕРАТУРА

1. Про затвердження Переліку наукових спеціальностей : наказ М-ва освіти і науки, молоді та спорту України № 1057 від 14.09.2011 // Офіц. вісн. України. – 2011. – № 78. – Ст. 2893.

2. Максименцева Н. О. Правове забезпечення поводження з небезпечними відходами : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.06 – земельне право; аграрне право; екологічне право; природоресурсне право / Максименцева Надія Олександрівна. – К., 2006. – 227 с.
3. Юрескул В. О. Правове регулювання поводження з побутовими відходами в Україні : автореф. дис. ... канд. юрид. наук: спец. 12.00.06 – земельне право; аграрне право; екологічне право; природоресурсне право / В. О. Юрескул ; Київ. нац. ун-т ім. Т. Шевченка. – К., 2008. – 19 с.
4. Паспорт спеціальності 12.00.06 – земельне право; аграрне право; екологічне право; природоресурсне право : затв. Постановою Президії Вищої атестац. комісії України № 38–06/6 від 21.05.2008 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.uazakon.com/documents/date_3z/pg_gmcqxf.htm.
5. Паспорт спеціальності 12.00.04 – господарське право; господарсько-процесуальне право : затв. Постановою Президії Вищої атестац. комісії України № 38–06/6 від 21.05.2008 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.uazakon.com/documents/date_3z/pg_gmcqxf.htm.
6. Про відходи : Закон України № 187/98-ВР від 05.03.1998 // Офіц. вісн. України. – 1998. – № 13 (16.04.98). – Ст. 483.
7. Розовський Б. Г. Екологічне право: необхідність повернення до витоків / Б. Г. Розовський // Право України. – 2011. – № 2. – С. 34–43.
8. Directive 2008/98/EC of the European parliament and of the Council of 19 November 2008 on waste and repealing certain Directives [Електронний ресурс] – Official Journal of the European Union. – L 312/3. – Режим доступу: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/HTML/?uri=CELEX:32008L0098&from=EN>.
9. Міщенко В. С. Інституціональний розвиток сфери поводження з відходами в Україні: на шляху європейської інтеграції / В. С. Міщенко, Ю. М. Маковецька, Т. Л. Омеляненко. – К. : ДУ «Інститут економіки природокористування та сталого розвитку НАН України», 2013. – 192 с.

REFERENCES

1. Pro zatverdzhennia Pereliku naukovykh spetsialnostei : Nakaz Ministerstva osvity i nauky, molodi ta sportu Ukrainy No. 1057 vid 14.09.2011 (On approving the list of the scholar specialties : The precept of the Ministry of Education and Science, Youth and Sport of Ukraine № 1057 from 14.09.2011) // *Ofitsiyni visnyk Ukrainy*. – 2011. – No. 78. – P. 2893.
2. Maksimentseva N. O. Pravove zabezpechennia povodzhennia z nebezpechnymy vidkhodamy (Legal framework of the hazardous waste management) : *dys., kand. yuryd. nauk* : 12.00.06, zemelne pravo; ahrarne pravo; ekolohichne pravo; pryrodoresursne pravo / Maksimentseva Nadiia Oleksandrivna. – K., 2006. – P. 227.
3. Yureskul V. O. Pravove rehuliuвання povodzhennia z pobutovymy vidkhodamy v Ukraini (Legal regulation of management of waste in Ukraine) : *avtoref. dys., kand. yuryd. nauk: spets. 12.00.06, zemelne pravo; ahrarne pravo; ekolohichne pravo; pryrodoresursne pravo* / V. O. Yureskul // Kyiv. nats. un-t im. T. Shevchenka. – K., 2008. – P. 19.
4. Pasport spetsialnosti 12.00.06, zemelne pravo; ahrarne pravo; ekolohichne pravo; pryrodoresursne pravo: Zatverdzheno Postanovoiu Prezydii Vyshchoi atestatsiinoi komisii Ukrainy No. 38–06/6 vid 21.05.2008 (Passport of the specialty 12.00.06 – Land Law; agrarian law; environmental law; natural resources right: Approved by the Resolution of the Presidium of the Higher Attestation Commission of Ukraine № 38–06 / 6 dated 21.05.2008) [*Elektronnyi resurs*]. – Rezhym dostupu: http://www.uazakon.com/documents/date_3z/pg_gmcqxf.htm.

5. Passport spetsialnosti 12.00.04, hospodarske pravo; hospodarsko-protseualne pravo : Zatverdzheno Postanovoiu Prezydii Vyshchoi atestatsiinoi komisii Ukrainy No. 38–06/6 vid 21.05.2008 (The passport of the specialty 12.00.04 – Economic law; economic procedural law: Approved by the Resolution of the Presidium of the Higher Attestation Commission of Ukraine №38–06 / 6 dated 21.05.2008) [Elektronnyi resurs]. – Rezhym dostupu: http://www.uazakon.com/documents/date_3z/pg_gmcqxf.htm.
6. Pro vidkhody : Zakon Ukrainy No 187/98-VR vid 05.03.1998 (On Waste: The Law of Ukraine № 187/98-VR of 05.03.1998) // *Ofitsiyni visnyk Ukrainy*. – 1998. – No.13 (16.04.98). – P. 483.
7. Rozovskyi B. H. Ekolohichne pravo: neobkhdnist povnennia do vytokiv (Institutional development of the waste management in Ukraine: on the way towards European integration) / B. H. Rozovskyi // *Pravo Ukrainy*. – 2011. – No. 2. – Pp. 34–43.
8. Directive 2008/98/EC of the European parliament and of the Council of 19 November 2008 on waste and repealing certain Directives [Elektronnyi resurs] // Official Journal of the European Union. – L 312/3. – Rezhym dostupu : <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/HTML/?uri=CELEX:32008L0098&from=EN>.
9. Mishchenko V.S. Instytutsionalnyi rozvytok sfery povodzhennia z vidkhodamy v Ukraini: na shliakhu yevropeiskoi intehratsii (Institutional development of the waste management in Ukraine: towards european integration) / V.S. Mishchenko, Iu. M. Makovetska, T.L. Omelianenko. – К. : DU «Instytut ekonomiky pryrodokorystuvannia ta staloho rozvytku NAN Ukrainy», 2013. – p. 192.

ЗУЄВ В. А.

ПРОБЛЕМЫ И ПЕРСПЕКТИВЫ РАЗВИТИЯ ХОЗЯЙСТВЕННО-ПРАВОВОГО РЕГУЛИРОВАНИЯ ОБРАЩЕНИЯ С ОТХОДАМИ В УКРАИНЕ

В статье рассмотрены вопросы поиска оптимального и эффективного решения проблем, связанных с обращением с отходами, проблемы и перспективы развития хозяйственно-правового регулирования обращения с отходами на национальном уровне. Обосновывается, что решение проблем обращения с отходами исключительно в пределах установления экологических требований имеет односторонний характер, не учитывает возможности эффективной реализации внутрихозяйственной политики субъектов хозяйствования. Доказывается, что необходимость трансформации и расширения традиционного для национального законодательства восприятия процесса обращения с отходами лишь через призму обеспечения экологической безопасности и санитарно-эпидемиологических требований обуславливается значительным расширением круга субъектов в данной сфере.

Ключевые слова: отходы, хозяйственная деятельность, обращение с отходами, экологическая безопасность.

ZUIEV V. A.

PROBLEMS AND PROSPECTS OF ECONOMIC AND LEGAL DEVELOPMENT OF REGULATION OF WASTE MANAGEMENT IN UKRAINE

Problem setting. *The article deals with the search for optimal and effective solution of problems related to waste management, problems and prospects of economic and legal regulation of waste management at the national level.*

Analysis of recent researches and publications. *The issue of waste management currently had learned mostly within the specialty 12.00.06 – land law; agrarian law; environmental law; natural resource law. In particular, it is necessary to emphasize the work of Maksimentseva N. «Legal regulation of the handling of hazardous waste» and Yureskul V. «Management of waste in Ukraine».*

Some elements of the economic and legal regulation of environmentally hazardous activities and environmental entrepreneurship investigated by V. Andreytseva, A. Bobkov, A. Hetman, B. Rozovsky, A. Shapovalova and others. However, the issue of economic and legal regulation of waste management are virtually unexplored.

Target of research. *The purpose of this article is to study the legal nature of waste management in the context of the economic and legal regulation of this activity, identifying the main legal issues in this area and identify areas for improvement of the economic and legal regulation of such activities. The article also investigates the problem of determining the location of waste management in the national system of jurisprudence.*

Article's main body. *It is substantiated that solution of the problem of waste management exclusively within the setting environmental requirements for economic activity is one-sided nature that ignores the opportunities for effective implementation of the on-farm policy of economic entities, etc. There is a bias towards environmental and legal regulation of neglecting the development prospects of the economic and legal component in these relationships. It is proved that the need for transformation and expansion of traditional national legislation perception of the process of waste management only through the prism of environmental safety and sanitary-epidemiological requirements, driven by significant expansion of the range of subjects in the field of waste management.*

Conclusions and prospects for the development. *The study formulated the conclusion that currently, due to its interdisciplinary nature, the issue of waste management mainly regulated within environmental law. However, changing priorities as national and sectoral policies, processes of approximation of the laws of Ukraine and the EU requires not only unify approaches, but also expanding as the subject and scope of regulation in the field of waste management as a kind of business. Therefore the main research areas of economic and legal regulation should include determining the status of waste as a commodity and raw materials, features of the functioning of the market for waste management and contracting activities in this area, providing public-private partnership, the definition of economic competence of these relations and the implementation of certain activities in this area.*

Key words: *waste, economic activities, waste management, environmental safety.*

Зуєв В. А. Проблеми та перспективи розвитку господарсько-правового регулювання поводження з відходами в Україні [Електронний ресурс] / В. А. Зуєв // Право та інноваційне суспільство : електронне видання. – 2014. – Вип. 2. – Режим доступу: <http://apir.org.ua/wp-content/uploads/2014/11/Zuiev.pdf>